

LYNGDAL
KOMMUNE

PLAN FOR KIRKE-SKOLESAMARBEID I LYNGDAL KOMMUNE

INNHOOLD

OVERORDNEDE PRINSIPPER FOR I KIRKE-SKOLESAMARBEIDET	S.4
SKOLEN HAR ANSVAR FOR REGELVERK NÅR NOEN INVITERES INN I KLASSEROMMET	S.5
OPPLÆRINGSLOVEN	S.6
SKOLEGUDSTJENESTE	S.7
ÅRSHJUL	S.9
NOEN RELEVANTE KOMPETANSEMÅL SAMLET UNDER TRINN	S.12

OVERORDNEDE PRINSIPPER I KIRKE-SKOLESAMARBEIDET

- **Samarbeid mellom kirke og skole**

Selv om det er et tydelig skille mellom ansvaret for opplæringsfeltet til skolen (opplæring med mål om kunnskap om tro, religioner og livssyn) og opplæringsfeltet til kirken (opplæring til en tro), er dette ikke til hinder for at skolen og Den norske kirke inngår et samarbeid. Den norske kirke besitter mye kunnskap om kulturarven som skolen kan dra nytte av. Det betyr at skolen kan dra nytte av den kunnskapen som Den norske kirke besitter når skolen skal oppfylle sitt ansvar om å gi elevene kunnskap om tro, religioner og livssyn i tråd med læreplanen i KRLE. Et samarbeid med Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn må imidlertid skje innenfor rammene av opplæringsloven med forskrifter. Som det går frem av Innst. S. nr. 15 (1995-96) skal skolen «ikke være en arena for forkynnelse og misjonering. [...] Faget skal gi kunnskap, det skal skape innsikt, men ikke være et redskap for trossamfunn.»

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/skoleeiers-ansvar/utdeling-av-religiose-boker-eller-skrifter-pa-skolen/>

- «Skolen skal ta hensyn til mangfoldet av elever og legge til rette for at alle får oppleve tilhørighet i skole og samfunn» *Overordnet del av læreplanverket 2020*
- *Skolene i Lyngdal jobber for å få til et inkluderende og fellesskapsorientert skolemiljø. Det skal legges stor vekt på at alle elever skal:*
  - *Opplære å få høre til*
  - *Opplære å være betydningsfull i felleskapet*
  - *Opplære å bli gitt mulighet til medvirkning*
- Kirke-skole samarbeidet kan gjerne formaliseres gjennom å vedta planer som er **drøftet i samarbeid –skape trygghet for begge parter**
- Gjennomsiktighet, faglighet og forutsigbarhet skal være viktige stikkord for vårt samarbeid.
- Kirka kan bidra til at skolen kan gi eleven det tilbudet læreplanen skisserer
- Skolen skal vise respekt for elevers religion og livssyn; informasjon til foresatte og rett til fritak er viktig
- Likeverdig alternativ for de som ikke ønsker å delta på skolegudstjeneste
- Planen evalueres første gang etter et år, og deretter hvert femte år. Første evaluering må spesielt ta for seg eventuelle endringer som fremkommer i forbindelse med ny opplæringslov som trer i kraft august 2024.

SKOLEN HAR ANSVAR FOR AT REGELVERK FØLGES NÅR SKOLEN INVITERER NOEN INN I KLASSEROMMET

Skolen har ansvar for at regelverket følges, også når de inviterer noen inn i klasserommet. Dette gjelder ikke bare det faglige og pedagogiske innholdet etter læreplanene, men også de øvrige reglene i opplæringsloven med forskrifter.

Vi viser blant annet til følgende:

Det er bare personer som er ansatt i lærerstilling som kan ha det faglige og pedagogiske ansvaret for opplæringen. Dersom eksterne aktører deltar i opplæringen, er det fortsatt læreren som har ansvaret for opplæringsøkten, inkludert ansvaret for det faglige og pedagogiske innholdet. Det følger av opplæringsloven § 10-1 at den som skal tilsettes i en undervisningsstilling, skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse. Konkrete kompetansekrav er fastsatt i forskrift til opplæringsloven kapittel 14.

Eksterne aktører kan delta i opplæringen og bistå læreren med sin spesialkompetanse, eksempelvis kan helsesykepleiere bistå i seksualundervisningen. Andre eksempler kan være bistand fra politiet, brannvesenet eller religiøse eller filosofiske organisasjoner. Personer som ikke er ansatt i undervisningsstilling, skal imidlertid ikke ha ansvaret for opplæringen, jf. Opplæringsloven § 10-11.

Skolen og læreren har videre ansvaret for omsorgen for elevene og for at opplæringen er i samsvar med læreplanverket og innrettet slik at elevene skal kunne oppnå kompetansemålene i læreplaner for fag. Det er derfor naturlig at ansvarlig lærer forbereder hele eller deler av opplæringsøkten i samarbeid med den som skal bistå i opplæringen.

Forkynnesforbudet gjelder i alle fag/all undervisning, og skolen og læreren har ansvar for at forkynnesforbudet etterleves.

All undervisning bør være inkluderende/samlende og det er uheldig dersom det oppstår situasjoner der fritaksretten i § 2-3a aktualiseres. Skolen og læreren har ansvar for at opplæringen skal samle alle elever, og for at fritaksretten aktualiseres så sjelden som mulig.

OPPLÆRINGSLOVEN

Opplæringen i grunnskolen skal være i samsvar med opplæringsloven med forskrifter, herunder læreplanverket, og innrettet slik at elevene skal kunne nå kompetansemålene i læreplanene, jf. Opplæringsloven § 13-10. Læreplanen gir i utgangspunktet kommunen og skolen frihet til selv å velge metode og aktiviteter for å oppfylle målene.

Opplæring i faget KRLE er særskilt regulert i opplæringsloven § 2-4 hvor det blant annet går frem at undervisningen ikke skal være forkynnende, og faget skal presentere ulike verdensreligioner og livssyn på en objektiv, kritisk og pluralistisk m Dette har ikke bare betydning for hvordan kompetansemålene er utformet i læreplanene i KRLE faget, men også for de metodene og aktivitetene som velges for å oppfylle kompetansemålene.

Departementet har i forarbeidene uttalt at *«faget er eit kunnskapsfag som ikkje skal vere eigna til opplæring i ei bestemt tru. Faget skal vere eit kunnskapsfag på linje med skolefaga elles»*. Videre er det uttalt at *opplæringen ikke skal være «forkynnande og/eller vedkjennande. Departementet vil understreke at den einskilde læraren si arbeidsform og tilnærming til faget ikkje må vere eigna til å komme i konflikt med desse retningslinjene»*¹.

Dette er også i samsvar med merknad i Innst. S. nr. 15 (1995-96) om at *«[faget skal gi kunnskap, det skal skape innsikt, men ikke være et redskap for trossamfunn.»* Videre har departementet uttalt at de er *«oppteke av at arbeidsmåtene i faget skal medverke til likeverdig undervisning om religionar og livssyn. Skolane skal i sine val av arbeidsmåtar ikkje velje aktivitetar som har preg av religiøs utøving² og at «skolene må vise særlig aktsemd ved val og praktisering av arbeidsmåtar»*.

Dette er også senere fulgt opp av departementets uttalelse om at *«opplæringen ikke skal gi rom for religionsutøvelse, men skal kun gi kunnskap om tro, religioner og livssyn³»*.

¹Ot.prp.nr. 40 (1995-96) punkt 2.3

²jf. punkt 4.4.1 i Ot.prp.nr. 91 (2004-2005) Om lov om endringar i opplæringslova og friskolelova ³[Rundskriv F-15-07 fra Kunnskapsdepartementet](#)

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/skoleeiers-ansvar/utdeling-av-religiose-boker-eller-skrifter-pa-skolen/>

I ny opplæringslov som trer i kraft i august 2024 er det tatt inn et generelt **forbud mot forkynning**, §14-5 i ny lov. Forbudet gjelder all opplæring i alle fag i både grunnskole og videregående skole, og ikke kun i KRLE-faget i grunnskolen slik som det har vært i nåværende opplæringslov.

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/ny-opplaringslov/hva-er-nytt-i-ny-opplaringslov/#a199978>

Hvis noen opplever noe som forkynnende når kirkens ansatte er på besøk i skolen, er det viktig å gi rask tilbakemelding til kirken og skolens ledelse.

SKOLEGUDSTJENESTE

Lyngdal har tradisjon for å la elever delta på gudstjeneste i skoletiden i forbindelse med høytider som blant annet jul og påske. I Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen kapittel 1.2 står det blant annet:

«Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.» Å delta på gudstjeneste eller andre tradisjonelle feiringer av høytider kan være en del av dette. Forbud mot forkynnelse i all opplæring er ikke ment å være til hinder for en etablert praksis med skolegudstjeneste.

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=94544>

Skolegudstjenester bør ikke være en skoleavslutning

Skolens juleavslutning, på skolen eller andre steder, med julepregang og nissefest er formidling av kultur og tradisjon i Norge. Skoleavslutninger skal være inkluderende og legges slik at alle elever kan delta. Skolegudstjenesten bør derfor ikke være en skoleavslutning i seg selv.

Skolegudstjeneste og alternativt tilbud

Skoler som tilbyr elevene å delta på en skolegudstjeneste, må også tilby et likeverdig alternativ for elever som ikke ønsker å delta på gudstjeneste. Dette skal være noe annet enn en gudstjeneste, men det alternative tilbudet skal også være et pedagogisk opplegg der elevene lærer om kultur og tradisjoner i Norge. Det skal være et planlagt tilbud, og skolen skal gi god informasjon til elever og foreldre om hva det alternative tilbudet er.

Eksempler på alternative tilbud er temadag, lesestund, sangstund, lysfest eller andre aktiviteter knyttet til kultur og tradisjoner for ulike høytider i løpet av året. Verken skolegudstjenesten eller det alternative tilbudet skal være en del av KRLE-faget.

Informasjon og deltakelse

Skolen bør involvere foreldrene i dialog om deltakelse i og gjennomføring av skolegudstjenester og hva som kan være et alternativt tilbud. Dette kan for eksempel gjøres i samarbeidsutvalget, foreldrerådet eller FAU.

Skolen skal gi informasjon til alle foreldre i god tid hvis skolen ønsker å tilby elevene å delta på skolegudstjeneste. Samtidig skal skolen gi informasjon om det alternative tilbudet

til elevene som ikke ønsker å delta på gudstjeneste. Skolen kan informere på for eksempel foreldremøter, på skolens nettsider eller på ulike læringsplattformer.

Elever som er fylt 15 år bestemmer selv hva de vil delta på. Foreldre bestemmer for elever som er under 15 år. Foreldre kan la barnet bestemme selv hvis de mener at barnet er gammelt nok og modent nok til å kunne ta ansvar for egne valg.

Det er opp til skolen hvordan de ønsker å holde oversikt over hvilket tilbud den enkelte eleven skal delta på.

Rett til fritak

Skolen skal vise respekt for elevenes religion og livssyn. Elever har rett til fritak fra aktiviteter i skolen som oppleves som utøvelse av en annen religion eller livssyn enn sitt eget. Det samme gjelder aktiviteter som på samme grunnlag oppleves støtende eller krenkende. Dette står i opplæringsloven fra 1998, § 2-3 a. Retten til fritak gjelder også for øving og andre forberedelser til skolegudstjenester og skoleavslutninger. Skolens undervisning og aktiviteter skal ikke være forkynning. Rektor bør jevnlig gjennomgå rammene for fritak med lærerne, slik at man har en felles og riktig praksis.

[Sak i Stortinget våren 2018, ref. Dokument 8: 63 S \(2017–2018\) og Innst. 192 S. \(2017–2018\).](#)

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/saksbehandling/skolegudstjenester/>

ÅRSHJUL

1.-7.trinn

Tid	Alders- trinn	Tiltak	Innhold underv./ Metode	Kirkelig ansvarlig	Relevante kompetansemål («eleven skal kunne...»)
Oktober Desember Mars	1.-7. trinn	Skoleguds- tjeneste i forbindelse med høytider: - Høsttakkefest: Konsmo - Før jul: Berge barneskole, Å barneskole, Årnes skole og Byremo barneskole - Før jul og før påske: Kvås skole		Sokneprest Ungdoms- prest	Skolegudstjenester er ikke forankret i faget, men i «overordnet del» av kunnskapsløftet 2020. I veiledning for skolegudstjenester på udir.no står følgende (<a href="https://www.udir.no/regelve
rk-og-tilsyn/skole-og-
opplaring/saksbehandling/sk
olegudstjenester/">https://www.udir.no/regelve rk-og-tilsyn/skole-og- opplaring/saksbehandling/sk olegudstjenester/): Fordi deltakelse i skolegudstjeneste er religionsutøvelse, er det viktig at skolen legger til rette for fritak.
Mars	1.-2. trinn	Påskevandring <i>Implementeres på sikt</i>		Tros- opplærer	- <i>utforske og beskrive <u>hvordan</u> <u>kristendom</u> og andre religioner og livssyn <u>kommer til uttrykk</u> <u>lokalt</u> og <u>regionalt</u></i> - <i>samtale om og presentere</i> <i><u>sentrale fortellinger</u> og</i> <i><u>trosforestillinger</u> i kristen</i> <i>tradisjon</i> - <i>sammenligne og presentere</i> <i>ulike <u>årstider</u> og <u>høytider</u> i</i> <i><u>kristendom</u> og andre religions-</i> <i>og livssynstradisjoner, som</i> <i>kulturarv</i>
Valgfritt	3.-4. trinn Evt. 6. trinn	Symbolvandring i kirkerommet Kan også knyttes opp til tema om død og sorg	Behov for å lage en mal	Kirketjener Ungdoms- prest Sokneprest Diakon?	<i>Samfunnsfag, etter 4. trinn:</i> - <i>utforske <u>kulturminne</u> og</i> <i>korleis menneska levde i den</i> <i>tida kulturminna er frå, og</i> <i>samanlikne med korleis vi lever</i> <i>i dag.</i> <i>KRLE etter 4. trinn:</i>

					<ul style="list-style-type: none"> - utforske og beskrive <u>hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt</u> - bruke <u>enkle fagbegreper</u> i arbeidet med religioner og livssyn - skille mellom <u>ulike kilder til kunnskap</u> om religioner og livssyn - sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer - beskrive og presentere noen <u>sentrale rituelle praksiser og etiske normer i kristendom</u>
April / mai (etter påske)	4. trinn	Bibelsporet: Kreativ innføring i Bibelens store fortelling – med bevegelser.	Ved hjelp av 72 håndbevegelser huske hovedlinjene i Bibelen. To besøk i klassen: 2x2 timer	Trosopplærer Ungdomsprest Sokneprest	<p>KRLE etter 4. trinn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samtale om og presentere <u>sentrale fortellinger og trosforestillinger</u> i kristen tradisjon - sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer - bruke <u>enkle fagbegreper</u> i arbeidet med religioner og livssyn <p>Underveisvurdering KRLE etter 4. trinn:</p> <p>Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, estetiske, praktiske, <u>lekpregede</u> og digitale måter å arbeide med KRLE-faget på.</p>

8.-10.trinn

Tid	Alderstrinn	Tiltak	Kirkelig ansvarlig	Læringsmål: «Eleven skal kunne....»
Desember	8.-10. trinn	Skolegudstjeneste i forbindelse med høytider: Juleavslutning i kirken: Lyngdal Ungd. Skole og Byremo ungdomsskole	Sokneprest Ungdomsprest	Skolegudstjenester er forankret i «overordnet del» av kunnskapsløftet 2020, jfr. ovenfor.
Mai	8.-10. trinn	Bli kjent i Lyngdal: Lyngdal kirke, kirkegård og kapell som en av stasjonene: Lyngdal Ungd. skole i mai. Byremo ungdomsskole har omvisning i Grindheim kyrkje	Kirketjener Sokneprest	KRLE etter 10. trinn: - <i>utforske og presentere sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner og deres utbredelse i dag</i> - <i>sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn</i> - <i>utforske og sammenligne etiske ideer fra sentrale skikkelser i religiøse og livssynsbaserte tradisjoner</i>

NOEN RELEVANTE KOMPETANSEMÅL SAMLET UNDER TRINN

1. – 4. trinn: Kompetansemål i KRLE etter 4.trinn:

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- utforske og beskrive hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt
- samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon
- sammenligne og presentere ulike årstider og høytider i kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv
- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn
- skille mellom ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn
- sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer

Kompetansemål samfunnsfag etter 4. trinn:

- - *utforske kulturminne og korleis menneska levde i den tida kulturminna er frå, og samanlikne med korleis vi lever i dag.*

1.-7. trinn: Kompetansemål i KRLE etter 7.trinn:

- utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kulturarv knyttet til kristendom og ulike religions- og livssynstradisjoner
- beskrive og presentere noen sentrale rituelle praksiser og etiske normer i kristendom
- gjøre rede for historien til kristendom og andre religioner og livssyn i Norge, inkludert samers og nasjonale minoriteters religions- og livssynshistorie
- bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn
- gjøre rede for ulike syn på barndom, familie og samliv i religioner og livssyn
- bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring
- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer
- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid
- samtale om og formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i religiøse og livssynsbaserte tradisjoner

KRLE-fagets relevans og sentrale verdier (1.-7. trinn)

«Faget skal bidra til å gi elevene innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon og i hvordan disse har endret seg gjennom historien (...) KRLE er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg».

Underveisvurdering i KRLE etter 7.trinn:

«Videre viser og utvikler elevene kompetanse når de bruker sentrale begreper i faget. De viser og utvikler også kompetanse når de i samtaler og meningsbrytninger uttrykker egne meninger og viser at de kan ta ulike perspektiver.»

8.-10. trinn: Kompetansemål i KRLE etter 10.trinn:

- utforske og presentere sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner og deres utbredelse i dag
- bruke og drøfte fagbegreper om religioner og livssyn
- utforske og presentere hvordan elementer fra kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk i medier og populærkultur
- utforske og sammenligne etiske ideer fra sentrale skikkelser i religiøse og livssynsbaserte tradisjoner
- utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning
- Utforske og drøfte hvordan kristendom og andre religioner inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt

Underveisvurdering i KRLE for 8.-10. trinn:

«Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 8., 9. og 10. trinn når de undersøker og forstår religioner og livssyn og reflekterer over eksistensielle og etiske spørsmål. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de anvender kunnskaper om religioner, livssyn og etikk i kjente og ukjente sammenhenger. (...) Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, praktiske og digitale måter å arbeide med KRLE på.»

Skrevet av: Navn Navnesen

Publisert: august 2023

Opplag: XXX stk.

Trykk: Skriv inn hvilket trykkeri

